

II

(Πραπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την αποτροπή της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση των προσόδων από παράνομες δραστηριότητες

COM(90) 106 τελικό — SYN 254

(Υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 23 Μαρτίου 1990)

(90/C 106/06)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 57 παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο,

την πρόταση της Επιτροπής,

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

Εκτιμώντας:

ότι όταν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί νομιμοποιούν προσόδους από παράνομες δραστηριότητες, η φερεγγυότητα και η σταθερότητα του ενεχόμενου ιδρύματος και η εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα στο σύνολό του μπορούν να κλονιστούν σοβαρά, πράγμα που θα οδηγήσει σε απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού·

ότι εάν δεν ληφθούν μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενδέχεται τα κράτη μέλη, προκειμένου να προστατεύσουν το χρηματοπιστωτικό τους σύστημα, να λάβουν μέτρα τα οποία μπορεί να είναι ασυμβίβαστα με την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς· ότι για να διευκολύνουν τις εγκληματικές τους δραστηριότητες, οι φορείς που επιδιώκουν τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες ενδέχεται να προσπαθήσουν να επωφεληθούν από την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και την ελεύθερη παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στο πλαίσιο του ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου, αν δεν θεσπιστούν ορισμένα μέτρα συντονισμού σε κοινοτικό επίπεδο·

ότι η νομιμοποίηση των προσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σαφή επιρροή στην ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος γενικά και ειδικότερα του λαθρεμπορίου ναρκωτικών· ότι συνειδητοποιείται όλο και περισσότερο ότι η καταπολέμηση της νομιμοποίησης των προσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ένα από τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την αντιμετώπιση αυτής της μορφής εγκληματικής δραστηριότητας, η οποία αποτελεί ιδιαίτερα απειλή για τις κοινωνίες των κρατών μελών·

ότι η νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες πρέπει κυρίως να καταπολεμηθεί με ποινικές κυρώσεις και στο πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών αρχών και των αρχών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των νόμων, προσέγγιση η οποία έχει υιοθετηθεί, στον τομέα των ναρκωτικών, από τη σύμβαση των Ηνω-

μένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, που υπογράφηκε στις 19 Δεκεμβρίου 1988 στη Βιέννη (στο εξής καλούμενη σύμβαση της Βιέννης)·

ότι η ποινική προσέγγιση δεν πρέπει ωστόσο να αποτελέσει το μόνο τρόπο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δεδομένου ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα μπορεί να διαδραματίσει εξαιρετικά αποτελεσματικό ρόλο· ότι στο πλαίσιο αυτό πρέπει να γίνει αναφορά στη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 27ης Ιουνίου 1980 και στη δήλωση αρχών που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο 1988 στη Βασιλεία από τις αρχές εποπτείας των τραπεζικών ιδρυμάτων της ομάδας των Δέκα, οι οποίες αποτελούν σημαντικά δέγματα προς την κατεύθυνση της πρόληψης της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες·

ότι οι πράξεις νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες διενεργούνται συνήθως σε διεθνές επίπεδο έτσι ώστε να συγκαλύπτεται καλύτερα η εγκληματική προέλευση των κεφαλαίων· ότι τα μέτρα που λαμβάνονται αποκλειστικά σε εθνικό επίπεδο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο διεθνής συντονισμός και η διεθνής συνεργασία, θα έχουν πολύ περιορισμένα αποτελέσματα·

ότι τα μέτρα που θεσπίζονται από την Επιτροπή σ' αυτόν τον τομέα πρέπει να συμβιβάζονται με τις άλλες δράσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο άλλων διεθνών φορέων· ότι, για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή συμμετείχε ενεργά, μαζί με 15 κοινοτικές και μη κοινοτικές χώρες, στις σημαντικές εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας για την ανάληψη οικονομικής δράσης στον τομέα της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η οποία δημιουργήθηκε τον Ιούλιο του 1989 από τη διάσκεψη κορυφής των επτά περισσότερο ανεπτυγμένων χωρών στο Παρίσι·

ότι στο πλαίσιο πολλών ψηφισμάτων του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ζητήσει από την Επιτροπή να καταρτίσει ένα συνολικό πρόγραμμα της Κοινότητας για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, όπου θα περιλαμβάνονται διατάξεις για την πρόληψη της νομιμοποίησης των προσόδων από παράνομες δραστηριότητες·

ότι για να αποφευχθούν οι δυσχέρειες της διατύπωσης ενός γενικά αποδεκτού ορισμού της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κρίνεται σκόπιμο να υιοθετηθεί ο ορισμός που περιλαμβάνεται στη σύμβαση της

Βιέννης· ότι, ωστόσο, επειδή το φαινόμενο της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν αφορά μόνο τις προσόδους από την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών, αλλά επίσης και τις προσόδους από άλλα σοβαρά εγκλήματα, αυτός ο ορισμός πρέπει να διευρυνθεί για να καλύπτει τη νομιμοποίηση των προσόδων από σοβαρά ποινικά αδικήματα, όπως αυτά ορίζονται από τα κράτη μέλη·

ότι η ποινικοποίηση της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες στα κράτη μέλη, μολοντί ξεπερνά τα όρια του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για οποιαδήποτε ενέργεια για την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου καθώς και για τη συνεργασία μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή των αρχών εποπτείας των τραπεζών και των δικαστικών αρχών· ότι, στο πλαίσιο αυτό, η κύρωση και εφαρμογή από τα κράτη μέλη της σύμβασης της Βιέννης αποτελεί ουσιώδες μέτρο για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης των προσόδων από λαθρεμπόριο ναρκωτικών·

ότι για να αποφευχθεί η δυνατότητα των φορέων που επιδιώκουν τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, να επωφελούνται από την ανωνυμία για να διενεργούν τις εγκληματικές τους δραστηριότητες, είναι αναγκαίο να εξασφαλισθεί ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί θα απαιτούν στοιχεία ταυτότητας των πελατών με τους οποίους έχουν εμπορικές σχέσεις ή με τους οποίους συναλλάσσονται και ότι θα τηρούν αρχεία στα οποία θα καταχωρούν τα έντυπα με τα απαιτούμενα στοιχεία ταυτότητας· ότι οι εν λόγω διατάξεις πρέπει επίσης να επεκταθούν, κατά το δυνατόν, σε κάθε δικαιοχού·

ότι για να διαφυλάξουν την οικονομική ευρωστία και την ακεραιότητά τους καθώς επίσης και για να συμβάλουν στην καταπολέμηση αυτού του φαινομένου, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί θα εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ασυνήθη συναλλαγή που δεν έχει έκδηλο οικονομικό ή νόμιμο σκοπό και ότι θα απέχουν από οποιαδήποτε συναλλαγή που υποψάζονται ότι έχει σχέση με τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες·

ότι η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από το αδίκημα της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί έργο το οποίο δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας οι δικαστικές αρχές καθώς και οι φορείς που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή των νόμων χωρίς τη συνεργασία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοδοτικών οργανισμών καθώς και των εποπτικών τους αρχών· ότι το τραπεζικό απόρρητο πρέπει να αίρεται στις περιπτώσεις που υπάγονται στο ποινικό δίκαιο· ότι ένα σύστημα υποχρεωτικής κοινοποίησης των ύποπτων συναλλαγών αποτελεί τον αποτελεσματικότερο τρόπο για την επίτευξη αυτής της συνεργασίας· ότι είναι αναγκαίο να θεσπιστεί μια ειδική ρήτρα προστασίας βάσει της οποίας οι υπάλληλοι και οι διευθυντές θα απαλλάσσονται των ευθυνών τους σε περίπτωση παράβασης των περιοριστικών διατάξεων σχετικά με την αποκάλυψη πληροφοριών·

ότι η θέσπιση από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς διατάξεων εσωτερικού ελέγχου και προγραμμάτων επιμόρφωσης σ' αυτόν τον τομέα αποτελούν συμπληρωματικές διατάξεις χωρίς τις οποίες τα άλλα μέτρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία θα μπορούσαν να καταστούν αναποτελεσματικά·

ότι επειδή η νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να διενεργηθεί όχι μόνο μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοδοτικών οργανι-

σμών αλλά επίσης μέσω άλλων τύπων επαγγελμάτων και επιχειρήσεων που προβαίνουν σε συναλλαγές τους εμπτητοίς, τα κράτη μέλη πρέπει να εκπεκτείνουν mutatis mutandis την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, έτσι ώστε να καλύπτονται και αυτά τα επαγγέλματα και επιχειρήσεις,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

- «πιστωτικό ίδρυμα»: ένα πιστωτικό ίδρυμα κατά τη έννοια του άρθρου 1 πρώτη περίπτωση της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ του Συμβουλίου (1),
- «χρηματοδοτικός οργανισμός»: μια επιχείρηση, εκτός από ένα πιστωτικό ίδρυμα, της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στη διενέργεια μιας ή περισσοτέρων από τις πράξεις που περιλαμβάνονται στα σημεία 2 έως 12 και 14 του καταλόγου που περιέχεται στο παράρτημα της οδηγίας 89/646/ΕΟΚ του Συμβουλίου (2), καθώς και μια ασφαλιστική εταιρεία η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας σύμφωνα με τις διατάξεις των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ (3) και 79/267/ΕΟΚ (4) του Συμβουλίου,
- «νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες»:
 - η μετατροπή ή μεταβίβαση αγαθών, γνωρίζοντας ότι τα εν λόγω αγαθά προέρχονται από ένα σοβαρό έγκλημα, με στόχο την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής τους ή η παροχή συνδρομής σε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενέχεται στη διάπραξη παρόμοιου αδικήματος ή αδικημάτων προκειμένου να αποφύγει τις ένομες συνέπειες της πράξεώς του, και
 - η απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, της προέλευσης, του τόπου, της διάθεσης και της διακίνησης αγαθών καθώς και των δικαιωμάτων ή της κυριότητας επί αγαθών, γνωρίζοντας ότι τα εν λόγω αγαθά προέρχονται από τη διάπραξη σοβαρού ποινικού αδικήματος,
 - «αγαθά»: κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και οι νομικές πράξεις ή έγγραφα που δεβαιώνουν την κυριότητα επί αυτών των αγαθών ή τα σχετικά δικαιώματα επ' αυτών,
 - «σοβαρό ποινικό αδίκημα»: το αδίκημα όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχεία α) και γ) της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών που εγκρίθηκε στη σύμβαση της Βιέννης, καθώς και οι τρομοκρατικές ενέργειες και οποιοδήποτε άλλο σοβαρό ποινικό αδίκημα (περιλαμβανομένου ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος) που συνδέονται ή όχι με τα ναρκωτικά, όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη,
 - «αρμόδιες αρχές»: οι εθνικές αρχές οι οποίες είναι εξουσιοδοτημένες από τις νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις να εποπτεύουν τα πιστωτικά ιδρύματα ή τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς.

(1) ΕΕ αριθ. L 322 της 17. 12. 1977, σ. 30.

(2) ΕΕ αριθ. L 386 της 30. 12. 1989, σ. 1.

(3) ΕΕ αριθ. L 228 της 16. 8. 1973, σ. 3.

(4) ΕΕ αριθ. L 63 της 13. 3. 1979, σ. 1.

Άρθρο 2

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στο πλαίσιο της εθνικής τους νομοθεσίας ότι η νομιμοποίηση προσόδων από οποιοδήποτε σοβαρό ποινικό αδίκημα θα αντιμετωπίζεται ως σοβαρό ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 3

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί απαιτούν από τους πελάτες με τους οποίους έχουν εμπορικές σχέσεις ή με τους οποίους συναλλάσσονται στοιχεία ταυτότητας, και, σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με το αν οι πελάτες ενεργούν για δικό τους λογαριασμό, ότι λαμβάνουν εύλογα μέτρα για να εξακριβώνουν την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων πραγματοποιείται η συναλλαγή ή ανοίγεται λογαριασμός. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί τηρούν αρχεία στα οποία καταχωρούν τα απαιτούμενα έγγραφα με τα στοιχεία ταυτότητας για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών μετά την λήξη των συναλλαγών με τον πελάτη.

Άρθρο 4

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ασυνήθη συναλλαγή που δεν έχει έκδηλο οικονομικό ή νόμιμο σκοπό και ότι απέχουν από τη διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής για την οποία έχουν λόγους να υποψιάζονται ότι ενδέχεται να σχετίζεται με νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 5

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί καθώς και οι διευθυντές και οι υπάλληλοί τους συνεργάζονται πλήρως με τις δικαστικές ή άλλες αρμόδιες για την εφαρμογή της ποινικής νομοθεσίας αρχές:
 - ενημερώνοντας τις εν λόγω αρχές, με δική τους πρωτοβουλία, για κάθε περιστατικό που διαπιστώνουν ότι ενδέχεται να σχετίζεται με το αδίκημα της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
 - παρέχοντας στις εν λόγω αρχές όλες τις πληροφορίες που ζητούν στο πλαίσιο δικαστικής έρευνας ή παροχής δικαστικής αρωγής που διεξάγονται σύμφωνα με την εφαρμοστέα νομοθεσία, σχετικά με τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
2. Η γνωστοποίηση με καλή πίστη στις δικαστικές ή άλλες αρμόδιες για την εφαρμογή της ποινικής νομοθεσίας αρχές από οποιοδήποτε υπάλληλο ή διευθυντή πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοδοτικού οργανισμού κάθε υποψίας ή πεποίθησης ότι μία πράξη αποσκοπεί ή συνδέεται με νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δεν αποτελεί παράβαση των περιορισμών όσον αφορά την κοινοποίηση πληροφοριών που επιβάλλονται από τη σύμβαση ή από οποιαδήποτε νομοθετική, κανονι-

στική ή διοικητική διάταξη, και δεν συνεπάγεται για τους εν λόγω υπαλλήλους και διευθυντές καμία αστική ή ποινική ευθύνη.

Άρθρο 6

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι εάν κατά τη διάρκεια των ελέγχων που πραγματοποιούνται σε πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοδοτικούς οργανισμούς από τις αρμόδιες αρχές, ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, αυτές οι αρχές ανακαλύψουν γεγονότα τα οποία στοιχειοθετούν το αδίκημα της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι εν λόγω αρχές ενημερώνουν τις δικαστικές ή άλλες αρμόδιες για την εφαρμογή της ποινικής νομοθεσίας αρχές.

Άρθρο 7

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί θεσπίζουν κατάλληλες διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να αποτρέπουν, να εντοπίζουν και να παρεμποδίζουν τη συμμετοχή τους σε πράξεις που συνδέονται με τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
2. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να ενημερώνουν τους υπαλλήλους τους σχετικά με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και καταρτίζουν επίσης ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα για τους υπαλλήλους τους για να τους βοηθήσουν να εντοπίζουν τις πράξεις που ενδέχεται να συνδέονται με τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και για να τους ενημερώνουν σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να ενεργούν σε τέτοιες περιπτώσεις.

Άρθρο 8

Τα κράτη μέλη επεκτείνουν, *mutatis mutandis*, την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, στα επαγγέλματα και τις επιχειρήσεις, εκτός από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς, τα οποία λόγω της συμμετοχής τους σε πράξεις που συνεπάγονται συναλλαγές τοις μετρητοίς, είναι πολύ πιθανό να χρησιμοποιηθούν για τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 9

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1992. Οι διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει του πρώτου εδαφίου παραπέμπουν ρητά στην παρούσα οδηγία.
2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 10

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.